

VIII. BÖLÜM

EKONOMİ

Vazgeçmek kuru tütsü misali

Yollar hep aynı

Kara düzen yalnızlığım

Unuttum adını istirahatin.

Oya TOPDEMİR.

23.03.2005 / 24:00-01:00

Aileler, ulusal ekonominin ünitelerindedir ve bir araya gelerek toplumda istedikleri ekonomik faaliyetleri yaratabilirler. Dolayısıyla ulusal ekonomiyle etkileşim halindedirler. Aile, sosyal bir ünite olarak da fonksiyon yapar.(Gönen Özgen 2001:1) Köyde bazı ailelerin bir araya gelerek yaşamlarını sürdürdüğü göz önüne alındığında köy ekonomisinin yapısını belirleyebilmek için haneler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Hane halkının ekonomik organizasyonu, ekonomik davranışlarının incelenmesidir. Hane halkı teriminin çeşitli anlamları vardır. Günlük konuşmada hane halkı “aynı çatı altında yaşayan ve bir aile oluşturan” bireyler anlamına gelir. (Gönen, Özgen, 2001 : 12) Bu aile, geniş aile de olabilmektedir.

Bu bölümde önce konuşulan hane başkanının, ardından da tüm hanenin ekonomik faaliyetleri üzerinde durulacaktır.

KONUŞULANIN EKONOMİK FAALİYETLERİ

1-Hayatı boyunca çalışma durumu

Konuşulanların hemen hemen hepsi çalışma hayatına atılmıştır. Hayatı boyunca hiç çalışmayan iki kişi vardır ve bu iki kişi yaşlı kadınlardır. Bunlardan biri eşini istemediği ve çocukları olduğu için diğeri ise kadınların çalışmasını adetten görmediği için hiç çalışmamıştır. (Tablo E-1) Kadınların çalışmasını normal karşılamayan bu kişinin kadın olması umutsuzluk vericidir. Ancak yaşlı olması ve geleneksel düşünce yapısına sahip olması antropolojik açıdan anlaşılabilir özelliklerdir. Çünkü bu düşünce ile sosyalle edilmiştir, ilerlemiş bir yaştadır ve yerleşmiş olan bu düşüncesinden vazgeçmesi çok olanaklı değildir. En azından köyde bu tarz düşünen genç veya yaşlı kişilerin çok az olması mutluluk vericidir.

Çalışmış olanların ortalama çalışmaya başladığı yaş, Tablo E-2'ye bakıldığında görülecektir ki 14 (13,6)'tür ve bu ortalama toprağı az olan ve olmayanlarda yaklaşık aynıdır. Günümüzde ilk çalışma yaşı 12 olarak kabul edilir. Bu rakam dikkate alındığında elde edilen sonuç normal görünür. Ancak 12 yaş ve civarı, ilköğretim mezunu olma yaşına denk gelir. Ve bu yaşlar, bir çocuğun çocukluktan çıkıp ergenliğe ilk adım attığı, henüz yetişkin olarak kabul edilmeyip kendi kararlarını tek başına alamayacağı ve eğitimi tamamlanmamış zamanlardır. Bu yaşlarda iş hayatına atılan çocukların diğeri çocuklara oranla daha fazla sorumluluk sahibi olacağı, iş hayatının verdiği disiplini daha erken hayatlarına enjekte edeceği muhakkaktır ancak unutulmamalıdır ki bu çocuklar çocukluklarını tam anlamıyla yaşayamadan büyüyeceklerdir ve bunun vereceği sıkıntıyı hayatlarının ilerleyen zamanlarında şiddetle hissederek yaşayacak ve yaşatacaklardır. Tabii bu durum, kırsal alandaki yaşam tarzına endeksenerek bakıldığında genelde birçok çocuk aynı şekilde sosyalle edilerek yetiştirildiği için yaşanılacak sıkıntılar kentli çocuklara oranla biraz daha hafif olacaktır.

Yine aynı tabloda olan 60 yaş, toprağı az olan 2 hane başkanı kadının verdiği cevaptır. Her iki kadın da tarım ve hayvancılık dahil 60 yaşına kadar hiç bir iş yapmamış ancak eşleri öldükten sonra kendilerini geçindirecek kadar bahçe tarımı yapmaya başlamışlardır. Hatta bu kadınlardan birinin verdiği cevaplar oldukça ilginçtir. ‘Ben, evin tek kızıydım, prensesler gibi yetiştirildim, çalışmama hiç gerek olmadı. Elimi sıcak sudan soğuk suya sürmedim. Eşim de beni hiç çalıştırmadı. Zaten çalışmama gerek yoktu. Evde yeteri kadar çalışan vardı’. Burada kastedilen tarım ve hayvancılık gibi dışarıda yapılan işlerdir.

Bu sözler, psikolojik açıdan sevindiricidir. Küçük şeylerden mutlu olmayı bilebilmek başlı başına bir maharettir. Özellikle kent insanının mutlu olabilmek için daha büyük şeylere sahip olmak istemesi ve bunun için gösterdiği hırs ve çaba ile karşılaştırıldığında kırsal insanının mutlu olmak için çok fazla şey beklememesi özendirici bir düşünce şeklidir. Birçok kentli kadının çocuk bakımından ev işlerine kadar yaparken şikayet ettiği her türlü işi yapmasına ve köy işlerinin ağır olmasına karşılık kendini prensesler gibi hissetmesine gıpta ile bakmamak elde değildir.

2-Şu anda çalışma durumu

Şu anda çalışıp çalışmamalarına bakıldığında çok az bir kısmı hiç çalışmaz. Çalışmama nedenleri ise yaşlılık, emeklilik, hastalık gibi nedenlerdir. Toprağı çok olanlar yaşlansalar dahi halâ çalışırlar. Bu durum, varolanla yetinmemeye, daha çalışkan olmaya veya daha fazla toprağına sahip olunduğı için çalışma zorunluluğuna bağlanılabilir. Emekli olmadığı hâlde veya emekli olup çalışmaya devam edenler, çoğunluğu oluşturur. (Tablo E-3) Emekli olduktan sonra tüm işlerden el etek çekmek pek mümkün değildir. Çünkü alınan maaş, yeterli gelmez. Köyde yapılan tarım ve hayvancılığın küçük çaplı ve geçime yönelik olmasına rağmen hane ekonomisine önemli katkı sağlar. En azından mutfak masrafını büyük ölçüde hafifletir. Üstelik yetiştirilen ürünler ve hayvanlardan elde edilen ürünler hem daha ucuza mâl olur hem de daha sağlıklı ve katkısızdır.

Köyde emekli olmak ayrı bir öneme sahiptir. Bu köyde emekli olmayanlar da mutlaka ya 65 yaş maaşı olarak bilinen yaşlılık maaşı alırlar ya da yeşil karta sahiplerdir. Köylülere göre maaşlı olmak veya herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmak olmazsa olmazdır. Buradan anlaşılacağı gibi geleceklerini de garantiye almayı, en azından ekonomik açıdan dar zamanlarda kimseye muhtaç olmamayı gelenek haline getirmişlerdir.

Emekli olanların emekli oldukları işler, memurluk, gıda işçiliği ve diğer işçiliklerdir. Bir kısmı da isteğe bağlı olarak dışardan ödeme yaparak emekli olmuşlardır. (Tablo E-4) Dışardan ödeme yaparak emekli olmak, toprağı çok olanlarda daha fazla görülür. Bu tür emeklilik şeklinin kırsal alanda tercih görmesi, bilinçliliğin nasıl tabana yayılmaya başladığının görülmesine güzel bir örnektir. Toprağı az olanların gıda işçiliğinden daha fazla oranda emekli olması, göç ettikleri kentlerde özellikle İstanbul'da yaptıkları gıda işlerini işaret etmektedir. Üstelik bu kişilerin hepsi evlidir. (Ö.A.Tablo 1)

Şu anda çalışanların yaptıkları ortalama iş sayısı 2 (1,5)'dir. Toprağı çok olanlar daha fazla oranda 2 veya daha fazla iş yapar. Çünkü bu kişilerin birden fazla yapacak işleri vardır. *Biz, sahadan elde ettiğimiz bilgileri istatistiğe dökerken tarım ve hayvancılık işlerini birbirinden ayrı tuttuk. Bu nedenle toprağı çok olanların ekonomik durumları daha iyi olduğu için tarım ve hayvancılığı bir arada yapma oranları fazladır. Dolayısıyla birden fazla iş yapma oranları da daha yüksektir.*

Yapılan işler hayvancılık, tarım, işçilik, memurluk gibi işlerdir. Bu işler arasında en çok yapılan hayvancılıktır. (Tablo E-5) Hayvancılıkla uğraşma oranları toprağı az olan ve çok olanlar arasında anlamlı bir farklılık göstermez. Hemen hemen her iki grubun da az veya çok sayıda hayvanı vardır. Toprağı çok olanların tarım işleri ile uğraşma oranları daha yüksektir. Tarım ve hayvancılık dışında işçilik, memurluk gibi diğer işler yapanlar da daha az oranda da olsa her iki grupta da vardır.

DİĞER HANE ÜYELERİNİN EKONOMİK FAALİYETLERİ

Hanelerin yarısından fazlasında konuşulan dışında katkı sağlayanlar vardır. Katkı sağlayan kişi sayısı ortalaması 1 (1,4)'dir. Toprağı az olanlarda katkı sağlayanların sayısı, toprağı çok olanların 2 katı kadardır. Burada kastedilen katkı, tarım ve hayvancılık işleri dışında ücretli çalışan veya sabit maaş alan kişilerdir. (Tablo E-6) Bu kişiler, erkek çocuk, kız çocuk, hane başkanı erkeğin annesi, hane başkanı erkeğin eşi kadın, gelin, erkek torun, kız torun, hane başkanı erkeğin babası ve hane başkanı erkeğin erkek kardeşidir. Toprağı az olanlarda haneye katkı sağlayan kişi sayısı daha fazladır. (Tablo E-7) Erkek çocuk, kız çocuk, erkek torun, kız torun dışındaki kişiler sabit maaşlarıyla hanelerine katkı sağlayanlardır.

Çalışan kız çocuklarının kırsal alanda %30 gibi yüksek kabul edilebilecek bir orana sahip olması sevindiricidir. Kız çocuklarının kırsal alanda okutulmasına çok fazla olanak sağlanmasa da en azından iş hayatını tanıyıp, ayakları yere basan bireyler olmaları, toplumda 'Kız çocukları okutulmaz ve çalıştırılmaz' gibi bazı kalıplaşmış değerlerin çözümlenmesine neden olacak, daha aydınlık yarınların kapılarını aralayacaktır. Tabii bunu sağlayan en önemli faktör, ilçedeki Gürmen Giyim Fabrikası adı altında faaliyet gösteren firmadır. Çalışan kız çocukların hepsi bu fabrikada çalışarak, erkek çocuklar ise bu fabrikanın dışında esnaf yanında da çalışarak hanelerine katkı sağlar.

HANENİN GEÇİMİNİN TEMİN EDİLDİĞİ ALANLAR

Haneler geçimlerini ortalama 5 (4,9) alandan temin ederler. Bunlar, sabit maaşlar, toprak, orman, hayvancılık, doğrudan gelir desteği, kira geliri, yardım ve ticarettir. Sabit maaşlar arasında en fazla miktara sahip olan emekli maaşıdır. Emekli maaşı dışında diğer sabit maaşlar ise işçi maaşı, dul-yetim maaşı, 65 yaş yaşlılık maaşı, memur maaşı, gazi-sakat maaşıdır. (Tablo E-8)

a-Tarım

Köyde ağırlıklı olarak tahıl, sebze ve meyve tarımı yapılır. Ekimi yapılan toprağın türü ise kıraçtır. Topraklar 1 yıl nadasa bırakılır. Dönüşümlü ziraat tercih edilir. Yani üst üste her yıl aynı ürün ekilmez. Bu sayede toprak güçlenir, güçlenen topraktan daha iyi verim alınır. Ekim yapılan alanlarda '20'ye 20' denilen suni gübre türü kullanılır. Ancak ekilen ürünler ilaçlanmaz. Bu da elde edilecek ürün miktarını azaltır.

Hanelerin tamamının toprağı vardır. (Tablo E-9) Hanelerin sahip olduğu toprak tür sayısı ortalama 2 (2,2)'dir. Her üç toprak türü de en fazla oranda toprağı az olanlarıdır. Sahip olunan toprak türleri bahçe, bostan (evin daha uzağında yer alan bahçeden büyük, tarladan küçük tarımsal alan) ve tarladır. (Foto 84-85-86) Büyük bir kısmının tarlası olmakla birlikte en az sahip olunan toprak türü bostandır. Bostan, özellikle toprağı çok olanlarda daha fazladır. (Tablo E-10) Sahip olunan toprak büyüklüğü ortalama 27.142 (27.141,6) m²'dir. Toprağı az olanların toprakları, toprağı çok olanların dörtte biri kadardır. (Tablo E-11)

Köyde arazilerini satan yoktur. Satmak zorunda kalırsa da arazi, köyden birilerine satılır. En azından geri almak gerektiğinde hemşehrilerden daha kolay geri alınacağı inancı vardır. Köyden olmayan birilerine arazi satmazlar. Bu durum, köylüler arasındaki dayanışmaya ve bağlılığa güzel bir örnektir. Bir dönüm tarlanın fiyatının ne olabileceği sorusuna verilen yanıt köylülerin deyimiyle ' 25'e 25' yani 500 YTL'dir.

Sahip olunan bahçenin büyüklüğü ortalama 200 (199,5) m²'dir. Toprağı az olanların bahçeleri toprağı çok olanların üçte biri kadardır. (Tablo E-12)

Sahip olunan bostanın büyüklük ortalama 1.333 (1.332,5) m²'dir. Toprağı az olanların bostanları toprağı çok olanların dörtte biri kadardır. (Tablo E-13)

Sahip olunan tarlanın büyüklüğü ortalama 29.284 (29.284,3) m²'dir. Toprağı az olanların tarlaları toprağı çok olanların üçte biri kadardır. (Tablo E-14)

Hanelerin hemen hemen hepsi topraklarında ürün yetiştirir. (Tablo E-15) Ortalama 7 (7,3) tür ürün yetiştirilir. (Tablo E-16) Yetiştirdikleri ürün türleri; sebze, tahıl, meyve, yem bitkisi, sanayi bitkisi ve diğer ürünlerdir. En fazla sebze yetiştirirler. Özellikle bahçelerini ve bostanlarını birinci sırada bu işe ayırmışlardır.

Yetiştirdikleri sebze türleri; yeşil fasulye, domates, sivri biber, soğan, patates, salatalık, kabak, nane, maydanoz, patlıcan, bamya, sarımsak, ıspanak ve pırasadır. En çok tercih edilenler; yeşil fasulye, domates ve yeşil biberdir, bunları bahçelerinde ve bostanlarında yetiştirirler. Tahıl ürünleri; mısır, buğday, arpa ve yulaftır. Bunlardan buğday toplandıktan sonra kurutulur. (Foto 87) Mısır dışındakileri tarlalarında yetiştirirler. Meyveler; elma, erik, armut, ayva ve duttur, bunları bahçelerinde veya bostanlarında yetiştirirler. Yem bitkileri; fiğ, yonca ve korungadır, bunları tarlalarında ve bostanlarında yetiştirirler. Yoncalar önce sürülür, çapa yapılır ardından bir gün kurumaya bırakılır. (Foto 88-89) Kurutulmadan hayvanlara verilen yoncalar, hayvanların ölümüne yol açabilir. Sanayi bitkileri; ceviz ve fındıktır, bunları da sadece birkaç hane, bahçelerinde yetiştirir. (Tablo E-17)

Köyde eskiden şeker pancarı tarımı yapılırken artık yapılmaz. İlçenin toprakları verimlidir. Ancak devlet, kota koymuş ve fiyatları düşürmüştür. Bu nedenle artık şeker pancarı tarımı yapılmaz. Köylüler birçok köyün toprak analizinin yapılmamış olmasından şikayetçidir.

b-Doğrudan gelir desteği

Türkiye, Dünya Bankası ile yaptığı anlaşma ile 2000 yılı itibariyle bütçe üzerindeki baskıyı azaltmak ve tarım sektöründeki büyümeyi teşvik etmek için tarım reformu yapmıştır. Bu reform, 3 ana unsuru içerir. Doğrudan Gelir Desteği, fiyat ve girdi desteklerinin aşamalı olarak kaldırılması ile tarımdaki devlet işletmelerinin özelleştirilerek tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasında hükümet müdahalesinin azaltılmasıdır. Bu projenin uygulanması için Dünya Bankası'ndan 2001 yılında 600 milyon dolar tutarında kredi sağlanmıştır. Ülkede pilot bölgelerde başlatılan uygulama, zamanla birçok ilde hayata geçirilmiştir. Bu illerden biri de Kastamonu'dur.

Uygulamada sahip olunması gereken toprak büyüklüğü alt sınırı 500 m², üst sınır ise 500 dekadır. Çiftçinin de üst yaş sınırı 78 olarak belirlenmiştir. Dönüm başına 16 YTL verilmiştir. Katılımı arttırmak amacıyla çiftçiden bu desteği alması karşılığında tapu harcı, eğitime katkı payı, özel iletişim vergisi ve döner sermaye ücreti alınmaması da uygulamaya konulmuştur. (www.zmo.org.tr)

Konuşulanların çoğu geçen yıl doğrudan gelir desteği almıştır. Ortalama aldıkları miktar 500 (499,5) YTL'dir. Toprak büyüklüğüne göre verildiği için toprağı çok olanlar bu destekten toprağı az olanların 2 katı kadar faydalanmışlardır. (Tablo E-18) Bu durum toprağı az olanların ilgisiz kalmasına neden olmuştur. Ayrıca ödemeler de geciktirilmiştir. Uygulama sosyal yardım niteliğinde kalmış, tarımsal üretimi yeterince etkileyememiş ve mevcut tarımsal yapıyı iyileştirememiştir. Tek faydası kayıtlı çiftçi sayısının artmasını sağlamış olmasıdır.

c-Hayvancılık

Toprağı çok olanlarda daha fazla olmak üzere hanelerin üçte ikisi hayvan besler. (Tablo E-19) Ortalama 2 (2,1) tür hayvan beslerler.

Yapılan hayvancılık türleri; büyükbaş, kümes, binek, küçükbaş hayvancılık ve arıcılıktır. Bunlar arasında ilk sırayı büyükbaş hayvancılık alır. (Tablo E-20)

Büyükbaş hayvanı olanların ortalama sahip olduğu cins sayısı 3 (2,5)'tür. Bu cinsler; inek, buzağı (1 yaşına kadar olan inek yavrusu), düve (dişi inek yavrusu), dana (erkek inek yavrusu) ve boğadır. Bunlar arasında en fazla sahip olunan cins inektir. (Tablo E-21) Bu cinslerin çoğundan ürün elde edilemez, asıl ürün verebilecek cins ise inektir. Elde edilen ürünlerin çok büyük bir kısmı evde tüketilir. Hem evde tüketilen hem de satılan ürünler de önemli bir kısmı oluşturur. Elde edilen ürünlerden sadece satmak amacı güdülmez. (Tablo E-22) İneklerden elde edilen süt tüketilmekle birlikte süttten tereyağı, beyaz peynir, yoğurt ve kaymak da yapılır. Hem evde tüketilen hem de satılan ürünler; süt, tereyağı, beyaz peynir, yoğurt ve kaymaktır. (Tablo E-23)

Kümes hayvancılığı büyükbaş hayvancılıktan sonra en fazla yapılandır. Kümes hayvanları; tavuk, civciv, horoz, hindi, hibi ve hobudur. Hibi ve hobu hindi yavrularıdır. (Foto 90) Civcivler köye ara sıra gelen seyyar satıcıdan alınır. (Foto 91)

Küçükbaş hayvanlardan sadece koyun yetiştirilir. Küçükbaş hayvancılık yapanlar yok denecek kadar azdır. (Foto 92)

Binek hayvanları ise at, eşek ve katırdır. Binek hayvanları da çok az hanede vardır. Geçen yıl birçok hane, hayvan satmış olmasına karşılık önemli bir kısmı hiç hayvan satın almamıştır. (Tablo E-24-25)

Arıcılık çok az yapılmakla birlikte daha çok toprağı çok olan haneler, tüketmek için arıcılık yapar.

d-Orman

Neredeyse hepsi ormandan yakacak temin etmek için yararlanır. Bu yakacak türleri odun ve kozalaklıdır. (Tablo E-26) Bunlar genelde doğadan toplanarak elde edilir. (Foto 93)

e-Yardım ve kredi

Çok az sayıda toprağı az olan konuşulan, geçen yıl devletten ve hane dışında olan kız çocuk veya erkek çocuk gibi birinci derece yakınlarından yardım alır. Toprağı çok olanlar ise sadece devletten yardım almıştır. (Tablo E-27)

Yaklaşık yarısı, geçen yıl kredi almıştır. (Tablo E-28) Nakit para, gübre veya diğer olmak üzere ortalama 1 tür kredi almışlardır. (Tablo E-29) Aldıkları kredileri; tarım alet-araçları almak veya bunların bakımı, yem almak, borç ödemek, hayvan satın almak, tarım ve inşaat giderleri ya da genel ihtiyaçları için kullanmışlardır. Bunlar arasında en çok tarım alet-araçları almak veya bunların bakımı için kredi almışlardır. Bunun için daha çok toprağı az olanlar kredi almışlardır. (Tablo E-30) Buradan toprakları az olsa bile daha fazla tarım yapmak istedikleri gibi bir sonuç çıkarılabilir.

YILLIK GELİR

Konuşulan hane başkanları yıllık gelirleri ile ilgili sorulara net cevap vermekte zorlanmışlardır. Birçoğu sayısal cevap vermekle birlikte sayısal ve sözel cevap verenlerin oranı da değildir. (Tablo E-31) Ancak sayısal ve sözel cevabı birlikte verenler, tüm gelirleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Tarım ve hayvancılık ile ilgili gelirlerine genelde net cevap verememekle birlikte sabit maaşlarla ilgili gelirlerinde net cevap vermişlerdir. Tarım ve hayvancılıkla ilgili gelirlerine net cevap verememelerinin nedenini, her yıl bu alanlardan elde edilen gelirin mahsûle göre çok değişiklik gösterdiği, geçime yönelik tarım ve hayvancılık yaptıkları için hesaplama yapmanın mümkün olmadığı yönünde açıklamalarla dile getirmişlerdir.

Sözel cevap verenler, kendilerine yetecek kadar gelirleri olduğunu söylemişlerdir. (Tablo E-32) Sayısal cevap verenlerin ortalama yıllık gelirleri 500 (499,5) YTL'dir. (Tablo E-33) Aslında bu oran bir hanenin geçinmesi için oldukça yetersizdir. Ancak sözel cevaplar da dikkate alındığında yıllık gelirin bu rakamın oldukça üzerinde olacağı düşünülmelidir. Bu rakama bakarak kesin ve doğru bir yorum yapmak doğru olmayacaktır. Çünkü kendilerine yetecek kadar şeklinde verdikleri sözel cevaplar, hanelerin geçime yönelik tarım ve hayvancılık yaptıkları için yıllık gıda masraflarının çok büyük bir kısmını kapsar.

Haftada bir gün ilçede ayrı ayrı kurulan yiyecek ve giyecek pazarından ihtiyaçlarını alırlar. (Foto 94-99 arası) Diğer ihtiyaçlar için de köyde çok fazla nakit para harcanmaz.

Bu tip sorulardan çekindiklerini daha deneme mülakatlarını uygulamak amacıyla Mayıs ayında köye gittiğimizde anladığımız için asıl mülakatları hazırlarken gelirle ilgili soruları çok kapsamlı tutmadık. Sözel cevaplar verenleri de net rakam vermeleri için zorlamadık. Ancak bu tip soruları cevaplama zamanla daha toleranslı davrandıklarını, daha açık olmaya başladıklarını gördük. Küçükbaş hayvancılık yapan hane başkanlarından birine kaç tane koyunu olduğunu sorduğumda bana 'Vergi memuru musunuz siz, Koyunlarımı niye sayıyorsunuz?' demişti ve 20 tane koyuna sahip olduğunu söylemişti. Oysa o sırada yanımızda olan bir köylü, onun 40 koyunu olduğunu söylemişti.

Ekonomi soruları, ilk etapta insanları ürkütüyordu. Her ne kadar derdimizin bireysel bilgiler olmadığını anlatmaya çalışsak da bizi vergi memuru sanan çok kişi olmuştu. Bu tür durumlar, gelir ile ilgili sorulara net cevap almak için, daha uzun bir zaman dilimine ihtiyaç olduğu göstermişti.

DİĞER EKONOMİK FAALİYETLER

a-Üye olunan kooperatifler

Yaklaşık yarısı kooperatife üyedir. Toprağı çok olanların kooperatife üye olma sayısı daha fazladır. (Tablo E-34) Ortalama 1 (1,2) kooperatife üyedirler. Üye olunan kooperatifler, tarım-kredi, pancar ve orman kooperatifleridir. Toprağı çok olanlarda daha fazla olmak üzere yarısından fazlası tarım-kredi kooperatifine üyedir. (Tablo E-35) Pancar kooperatife üye olanlar olmasına rağmen köyde pancar tarımı yapılmaz.

b-Başka evi olma durumu

Çok az bir kısmının oturduğu ev dışında başka evi vardır. Başka evi olanların ortalama 1 (1,1) evi vardır. Bu evlerin çoğu başka illerde olmak üzere Kastamonu ve Araç İlçesi'nde de bulunanlar vardır. (Tablo E-36-37)

c-Sahip olunan araç ve aletler

Yarısından fazlası araç-alete sahiptir. (Tablo E-38) Ortalama 6 (6,3) araç-alet sahibidirler. Toprağı çok olanların daha fazladır.

Araç-alet türleri; traktör ve ekipmanları, odun kesme motoru, araba, değirmen, kepçe, kamyonet, ot biçme makinesi vb.dir. Bunlar arasında traktör ve ekipmanları en fazla sahip olunan araçlardır. Traktör ekipmanları derken ekin biçme makinesi, harman makinesi (Patos), ızgara, pulluk ve römork kastedilir. (Tablo E-39) (Foto 100)

Görüldüğü gibi köyde birçok kişide traktör ve traktör ekipmanları bulunur. Bu, tarımın daha zahmetsiz ve daha az süre harcanarak yapılmasını sağlar. Tarım yapmak için kullanılan bu modern araç gereçler, birçok köylü için vazgeçilmez olmuştur.

Eskiden kullanılan kağnılar artık benzin istasyonları gibi ticaret ünitelerinin süs araçları olmuştur. (Foto 101)

Motorlu araçları kullanabilme durumuna bakıldığında neredeyse hepsinin rahatlıkla kullanılabilirdiği görülür. Hanede bunları kullanan ortalama statü sayısı 1 (1,3)'dir. Bu statüler; hane başkanı erkek, erkek çocuk, kız çocuk, gelin, erkek yeğen, torunlar ve diğer kişilerdir. (Tablo E-40) Erkekler dışında köyde kadınların da motorlu araç ki özellikle traktör kullanması dikkat çekicidir. (Foto 102)

d-Aylık ödenilen fatura bilgileri

Ortalama ödenen tutar 5 (4,5) YTL'dir. Elektrik faturasını herkes öder. Ortalama ödenen miktar 13 (12,6) YTL'dir. Toprağı az olanlar daha fazla miktar öderler. Sabit telefonu olmayan 3 hane vardır. Olanların ise tamamını fatura öder. Ortalama ödenen tutar 23 (22,6) YTL'dir. Toprağı çok olanlar daha fazla ödeme yapar. (Tablo E-41-42-43)

Ödenen su faturası miktarı kente oranla oldukça düşük olmasına karşılık elektrik ve sabit telefon fatura miktarları kente yakındır. Su faturası miktarının bu denli düşük olmasının nedeni doğal kaynaklardan da su kullanılmasındandır.

Bu köyün toprakları verimlidir ve her hanenin kendine ait toprağı vardır. Durumun böyle olmasına rağmen sahip olunan tüm topraklar etkin olarak değerlendirilmez. Devlet tarafından tarıma verilen desteğin yetersiz olması ve köyde genç nüfusun az olması tarımsal faaliyetlerin yeterince yapılamamasına neden olur. Ayrıca kendine yeterlilik düşüncesi nedeniyle daha fazla çalışmaya gerek duyulmaması da tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesinin önünü tıkar.

İlçede yer alan tekstil fabrikasının gençler arasında büyük ölçüde olası göçü durdurduğu söylenebilir. Köylüler ilçede bunun gibi fabrikalar açıldığı takdirde köylülerin ekonomilerinin daha da iyi olacağı kanısındadırlar. Kentlere kıyasla daha

ucuz iş gücü ve ucuz arazi imkânı bu bölgelerde işletmeler açılması için müsait bir zemin hazırlar.

Yapılan tarım ve hayvancılık geçime yöneliktir. Herhangi bir ticari amaç güderek ürün yetiştirmezler. En azından topraklarını geçimlik tarıma yönelik de olsa kullanmaları hane ekonomisine büyük oranda katkı sağlar. Bu sayede ilçe pazarından alınan ürünler sadece tekstil ve araç-gereçlerle sınırlı kalır.